

VLOGA RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE – OBMOČNEGA ZDRUŽENJA ŠKOFJA LOKA OB POPLAVAH AVGUSTA 2023

Marjana Jugovec¹, Fani Mikš², Damjan Slabe³

Povzetek

Selška in Poljanska Sora sta v preteklosti že večkrat pokazali uničujočo moč, avgustovske poplave leta 2023 pa so bile ene najhujših. Poljanska Sora je dosegla vodostaj 100-letnih voda. Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka je nemudoma začelo izvajati aktivnosti za pomoč poplavlencem, povežalo se je s poveljniki Civilne zaščite občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka in Žiri ter aktiviralo ekipe prve pomoči in krajevne odbore RK. Organiziralo je operativni štab, zbiralo in delilo finančno ter materialno pomoč, postavilo evakuacijski center in zagotovilo psihosocialno podporo. Skupaj z lokalnimi službami so člani ekip prve pomoči dostavljali osnovne življenjske potrebščine na težko dostopna območja. Vozilo Dacia Duster 4 x 4, ki so ga dobili od Mednarodne federacije društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca, je omogočilo hitrejšo dostavo humanitarne pomoči. Nekatere člane ekip prve pomoči so usposobili za dolgoročno psihosocialno podporo prizadetim. Po tednih dela v zahtevnih okoliščinah so bili člani fizično izčrpani, zato je bil zanje organiziran skupinski razbremenilni pogovor. Nesreče so realnost prihodnosti, zato so nujni usposabljanja in krepitev sodelovanja vključenih v posredovanje, člane ekip prve pomoči pa je treba ustrezno opremiti za delo v zahtevnih vremenskih okoliščinah, kot so katastrofalne poplave.

THE ROLE OF THE ŠKOFJA LOKA REGIONAL ASSOCIATION OF THE SLOVENIAN RED CROSS IN THE AUGUST 2023 FLOODS

Abstract

While the Selška Sora and Poljanska Sora rivers had proven their destructive power several times in the past, the flooding of August 2023 was among the worst. The Poljanska Sora reached a 100-year water level. The Slovenian Red Cross – the Škofja Loka Regional Association – immediately launched activities to assist the flood victims, liaising with the Civil Protection Commanders of the municipalities of Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka and Žiri, and activating first-aid teams and local RC committees. It organized an operations centre, collected and distributed financial and material assistance, set up an evacuation centre, and provided psychosocial support. Together with the local services, members of the first aid teams delivered essential supplies to hard-to-reach areas. A Dacia Duster 4x4 vehicle provided by the International Federation of the Red Cross and Red Crescent facilitated the delivery of humanitarian aid. Some members of the first aid teams were trained to provide long-term psychosocial support to those affected. After weeks of working in challenging conditions, the members experienced physical exhaustion, so a group debriefing was organized. As disasters are a future reality, training and strengthening the cooperation of all those involved in the response is essential, while first aid teams must be properly equipped to work in difficult weather conditions such as catastrophic flooding.

¹ Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka, Kidričeva cesta 1, Škofja Loka, ozrk_skloka@t-2.net

² Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka, Kidričeva cesta 1, Škofja Loka, ozrk_skloka@t-2.net

³ doc. dr., Univerza v Ljubljani, Zdravstvena fakulteta, Zdravstvena pot 5, Ljubljana, damjan.slabe@zf.uni-lj.si

UVOD

Škofjeloško hribovje je prva velika pregrada vlažnim zračnim masam, ki pozimi povzročajo nenadno odjugo, dež in poledico, spomladi ter poleti pa ob stiku s polarno fronto nalive, zadnji sneg in sneženje v gorah. Neurja z veliko padavinami in kratkotrajnimi poplavami so na tem območju razmeroma pogosta od sredine septembra do sredine novembra. Velika škoda nastane zaradi številnih hudournikov, ki s svojo

erozijo in nanosi povečajo razdiralno moč vode, ter številnih zemeljskih plazov in usadov, ki so posledica slabo prepustne kamninske sestave (Debeljak in sod., 1995). Ob veliko padavinah reka Sora v zgornjem toku izredno hitro naraste, poplavni val pa potuje do izliva v Savo pri Medvodah. Zaradi prej omenjenih dejavnikov, goste poselitve, industrije in prometa Selška ter Poljanska dolina spadata med poplavno bolj ogrožene doline v Sloveniji (Tušar, 2012) in sta bili v zadnjih 150 letih že večkrat uničujoče poplavljeni

Leto	Posledice	Vir
1658	Poljanska Sora je uničila veliko hiš, mlinov in hlevov.	Valvasor v Gregorčič, 1975
1901	Sora je odnašala mostove.	Tušar, 2012
8. 8. 1924	Poplave v Bodoljski grapi in dolini Hrastnice, smrt dveh deklic iz Puštala, odneslo je mlin in most čez Poljansko Soro, zemeljski usadi.	Budna, 2012
18. 6. 1925	Povodenj med Žirmi in Škofjo Loko, podrti mostovi in jezovi, delno je porušena pregrada elektrarne.	
27.–28. 9. 1926	Najobsežnejše poplave, uničenih je 19 hiš, 18 gospodarskih poslopij, sedem žag, šest mlinov, deset smrtnih žrtev in plazovi so odnesli številne ceste.	
1964, 1965, 1966, 1979	Poplave	
1982	Pet visokih voda, najhuje je bilo 13. in 14. 11. ter uničena je pregrada elektrarne.	Orožen Adamič in Kolbezen, 1984
1990	Poplave so zajele 70 odstotkov ozemlja RS, uničenih je 66 ha kmetijskih zemljišč, pet ha gozdov, 340 gospodinjstev, 30 podjetij, 110 km cest in 60 mostov in bila je velika materialna škoda.	Pipp, 1990
1992, 1993, 1995, 1998	Selška Sora je poplavljala.	Ministrstvo za okolje in prostor, 2019
18. 9. 2007	Padavine so povzročile hiter dvig vodotokov v Davči, Selška Sora je povzročila veliko škodo in bile so tri smrtne žrtve.	
2009	Božična poplava in poplavlilo je klet zdravstvenega doma v Železnikih.	
22. 10. 2014	Poplave so ogrožale prebivalce okoli Škofje Loke in škoda je ocenjena na več kot pet milijonov evrov.	Šubic, 2016

Preglednica 1: Pogostost poplav na Škofjeloškem in njihove posledice

Table 1: The frequency of floods in the Škofja Loka area and their impacts

(preglednica 1). Gregorčič (1975) v spominih na 50-letno bivanje in zdravniško službovanje v Gorenji vasi piše o obupanih ljudeh ob poplavih leta 1926, ko jim je zelo pomagal Rdeči križ. Kot ugotavlja Košir (2005), naj bi prav poplave leta 1926 spodbudile bolj organizirano delovanje Rdečega križa na Škofjeloškem: »... ob mašah so pred cerkvijo zbirali denar, po hišah pa predvsem živež in oblačila. Zbrano pomoč so namenili poplavljenecem v Škofji Loki in okolici ... Za poplavljenca so dobili in razdeli tudi vagon državne pomoči in prispevek oblastnih odborov RK Kranj in Tržič.«

Tudi 4. avgusta 2023 je Poljanska Sora hitro narasla in z vso močjo ter neprizanesljivo poplavljala od Žirov, Gorenje vasi, Poljan in Škofje Loke do izliva v Savo v Medvodah, za seboj pa je pustila zelo veliko opustošenje, na srečo brez človeških žrtev. Pri odpravljanju posledic v občinah Žiri, Gorenja vas - Poljane in Škofja Loka je posredoval tudi Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka (RKS – OZ Škofja Loka). Na podlagi Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16) ter Zakona o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10) ima RKS – OZ Škofja Loka usposobljene štiri ekipe prve pomoči, sestavljene iz 36 prostovoljk in prostovoljcev, ki so bili 5. avgusta 2023 aktivirani, saj redni sistem zagotavljanja

pomoči zaradi razsežnosti ujme brez dodatnih sil ni zmožna več učinkovito delovati. Delo ekip prve pomoči na terenu, prispevek in izkušnje RKS – OZ Škofja Loka pri zagotavljanju pomoči poplavljenim v avgustovskih poplavih predstavljamo v nadaljevanju.

OKOLIŠČINE IN POSLEDICE AVGUSTOVSKIH POPLAV LETA 2023 NA ŠKOFJELOŠKEM

Meteorološke in hidrološke službe ARSO so 3. avgusta 2023 izdale opozorilo o močnih padavinah, podobnih jesenskim poplavam. Hladna atlantska zračna masa je prešla Alpe, nad Slovenijo se je okrepil jugozahodni veter in zvečer so na zahodu nastajale nevihte. 4. avgusta je ciklon prinesel padavine in nevihte, ki so zajele južno predgorje Julijskih Alp, Idrijsko, Gorenjsko, Koroško in Zgornjo Savinjsko dolino. Padavine so trajale do 5. avgusta dopoldne. Merilni postaji na Pasji ravni in Suhi sta izmerili več kot 200 mm padavin. Poplavljala je Poljanska Sora, ki je na Suhi dosegla najvišji pretok 797 m³/s. Selška Sora ni povzročila večje škode. Veliko razdejanje so povzročali drugi manjši vodotoki in zemeljski plazovi na vodovodnem omrežju, cestah, mostovih, gospodarskih poslopjih, stanovanjskih hišah in drugih objektih. Sprožilo se je več kot 350 plazov, nekaj plazov pa je ogrožalo hiše. Popolnoma so bile

Slika 1: Poljanska Sora je v Škofji Loki dosegla vodostaj stoletnih voda. (foto: D. Slabe)

Figure 1: In Škofja Loka, the Poljanska Sora river reached a 100-year water level. (Photo: D. Slabe)

uničene dolini Hrastnice in Sopotnice ter Bodoljska grapa. Občinske službe so opravile ogleda in popis škode. Po zbranih podatkih je bilo zalitih 160 stanovanjskih enot in 459 kletnih prostorov, 28 hiš oziroma stanovanj pa je bilo povsem neprimernih za bivanje in bodo potrebovali večjo sanacijo ali pa bo treba ljudem zagotoviti nadomestno bivališče.

ODZIV RKS – OZ ŠKOFJA LOKA NA POPLAVE AVGUSTA 2023

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka je takoj od začetka vodne ujme 4. avgusta 2023 začelo izvajati aktivnosti za zagotavljanje pomoči prizadetim v občinah Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka in Žiri. Objavljena je bila telefonska

številka, na katero so prizadeti v poplavah lahko sporočili svoje potrebe po pomoči, hkrati pa smo začeli zbirati denarno in materialno pomoč za poplavljenke. Predsednik RKS – OZ Škofja Loka je z razmerami seznanil predsednico RKS – Zveze združenj. S poveljniki Civilne zaščite občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka in Žiri je bilo dogovorjeno o zagotavljanju pomoči Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Škofja Loka. Čeprav ni bilo ugotovljenih večjih potreb po zagotavljanju prve pomoči, so bile v dogovoru s poveljniki CZ v občinah takoj aktivirane ekipe prve pomoči. Člani in članice ekip so opremljeni za delo na terenu, usposobljeni pa so tudi za druge naloge, kot je zagotavljanje osnovne psihosocialne pomoči. Na teren so bili poslani tudi z namenom, da ugotavljajo konkretne potrebe poplavljenecv po pomoči.

Slika 2: Povsem uničena cesta v Bodoljski grapi (foto: D. Slabe)

Figure 2: The completely destroyed road in Bodoveljska Grapa (Photo: D. Slabe)

VLOGA STROKOVNE SLUŽBE RKS – OZ ŠKOFJA LOKA

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka je začelo izvajati aktivnosti takoj ob začetku vodne ujme 4. avgusta 2023 (sliki 3 in 4). Predsednik in strokovna služba sta se povezala s poveljniki CZ občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka ter Žiri. Aktivirani so bili ekipe prve pomoči, predsedniki, predsednice in člani krajevnih odborov RK (KORK) ter Območnega odbora RKS – OZ Škofja Loka. Njihove glavne naloge so bile:

- ustanovitev operativnega štaba: za usklajevanje med KORK, RKS, občinami, CZ in drugimi organizacijami je bil ustanovljen Operativni štab RKS – OZ Škofja Loka. Imenovana je bila tudi Komisija za socialno dejavnost – Vodna ujma 2023, ki je pripravila merila za delitev zbranih finančnih sredstev;
- zagotavljanje hitre pomoči poplavljenecem na terenu: že prvi dan poplav je petčlanska ekipa prve pomoči začela delati na terenu, zlasti v dolini Hrastnice;
- delo v skladišču: vodja skladišča RKS je prevzel sprejem pitne ustekleničene vode in paketov hrane Rdečega križa Slovenije ter donatorjev in skrbel za dostavo vode ter hrane poplavljenecem v posameznih občinah;
- dogovor z Občino Škofja Loka za postavitve evakuacijskega centra v športni dvorani na Trati, oskrba evakuirancev s toplimi obroki in razvoz toplih obrokov poplavljenim na dom;
- popis materialne škode na terenu: popis škode je bil podlaga za delitev zbranih donatorskih finančnih sredstev;
- sodelovanje v Regijski komisiji Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje za obravnavo vlog za pomoč poplavljenecem;
- krepitev ekip prve pomoči: v naslednjih dneh so se ekipam prve pomoči RKS – OZ Škofja Loka pridružili člani ekip iz Železnikov in Žirov;
- psihosocialna prva pomoč: prostovoljci so zagotovili psihosocialno pomoč, tri članice ekipe prve pomoči pa so se udeležile usposabljanja o psihološki pomoči. Ekipa prve pomoči RKS – OZ Škofja Loka je sodelovala v mobilnih skupinah Nacionalnega inštituta za javno zdravje, da so odkrile ljudi, ki bi zaradi duševne stiske potrebovali specializirane oblike obravnave, drugi člani ekip prve pomoči so opravljali razbremenilne pogovore, ena članica pa je pri zagotavljanju psihosocialne prve pomoči pomagala tudi na Koroškem;
- mednarodna podpora: od Mednarodne federacije Rdečega križa in Rdečega polmeseca (IFRC)

je RKS – OZ Škofja Loka dobilo vozilo Dacia Duster 4 x 4 za boljšo dostopnost do družin v stiski (slika 5). Usklajevalka digitalnih medijev pri IFRC Julie Enthoven je obiskala območje in posnela videointervju o prostovoljstvu ter s prizadetimi ob poplavih in zemeljskih plazovih pri Sv. Barbari ter v Bodoljski grapi. Delegacija Mednarodne federacije Rdečega križa in Rdečega polmeseca ter vodstvo RKS sta 24. avgusta obiskala sedež RKS – OZ Škofja Loka, kjer jih je župan Občine Škofja Loka seznanil s poplavami, ogledala sta si prizadeta območja in spoznala predanost prostovoljcev ter posledice razdejanja;

- zbiranje in delitev finančnih sredstev ter materialne pomoči: Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka je odprlo poseben račun za zbiranje finančne pomoči prizadetim. Informacije so bile objavljene na spletni strani, družbenih omrežjih in Radiu Sora. Hkrati so bile objavljene službene telefonske številke, na katerih je bila strokovna služba ves čas dosegljiva, in telefonske številke poveljnikov CZ v prizadetih občinah. Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka je 109 družinam in posameznikom, prizadetim v poplavih, razdelilo skupno 244.376 evrov in vrednostnih kartic;
- materialna pomoč: ta je vključevala zbiranje in delitev hrane, vode, čistil in sredstev za čiščenje, sušilnikov prostora, barve ter drugega. Pomoč je bila organizirana v sodelovanju z lokalnimi podjetji in donatorji. Družinam so pomagali tudi s pohištvo in gradbenim materialom;
- pomoč kmetom: za kmetijo v Bodoljski grapi je bilo zbranih 50 bal sena in silaže.

Slika 3: Pri premagovanju ovir so članicam ekipe prve pomoči Rdečega križa Slovenije pomagali domačini, ki so že začeli odstranjevati posledice vodne ujme. (foto: Š. Mezek)

Figure 3: In overcoming the obstacles, the members of the Red Cross first aid team were helped by the locals, who had already begun to remove the consequences of the flooding. (Photo: Š. Mezek)

Slika 4: Prizadetim v poplavih je Rdeči križ Slovenije prve dni zagotavljal pitno vodo, hrano, rehidracijske praške, sanitetni material in drugo. (foto: Š. Mezek)

Figure 4: During the first several days, the Red Cross provided those affected by the floods with drinking water, food, rehydration powders, sanitary materials and other supplies. (Photo: Š. Mezek)

Skupno so bili pri zagotavljanju pomoči poplavljenecem v okviru RKS – OZ Škofja Loka aktivni dve zaposleni, 24 članov ekip prve pomoči in več kot 50 prostovoljcev. Opravljenih je bilo več kot 8500 prostovoljnih ur dela. S prvo psihološko pomočjo in psihosocialno podporo so prostovoljci pomagali 700 ljudem. Predsedniki in predsednice KORK, člani ekip prve pomoči in prostovoljci so prizadete družine do konca septembra obiskali večkrat, v povprečju kar petkrat. Skupaj s prostovoljci, člani ekip prve pomoči, člani KORK, RKS, štabi CZ v občinah Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka in Žiri ter z drugimi organizacijami je strokovna služba RKS – OZ Škofja Loka vzpostavila uspešno sodelovanje in pomagala vsem, ki so potrebovali pomoč. Delo je opravljala v skladu s pripravljenimi opomniki za delo ob naravnih in drugih nesrečah. Pomagali so vsem, ki so potrebovali pomoč, na območju svojega delovanja, zbrali veliko materialne in finančne pomoči ter jim zagotovili osnovne življenjske potrebščine.

Ob ukrepanju v avgustovski vodni ujmi so se pokazale tudi pomanjkljivosti. V poročilu Vodna ujma 2023

(Jugovec, 2023) je strokovna služba izpostavila nekatere predloge za izboljšave v prihodnje:

- posodobitev in dopolnitev opomnikov ter njihovo posredovanje predsednikom v KORK;
- krepitev sodelovanja s štabi CZ v občinah;
- ozaveščanje organizacij v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami o vlogi ter pomenu RKS v naravnih nesrečah, saj je RKS – OZ kot del sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami dejaven od začetka dogodka, ves čas posredovanja in še dolgo po koncu, ko ljudje doživijo psihosocialne stiske in stroške sanacije;
- vključitev članov ekip prve pomoči v občinske vaje CZ za naravne in druge nesreče;
- organizacija usposabljanja za člane ekip prve pomoči in strokovno službo o delovanju radijskih postaj, saj se je v prvih dneh dela na terenu, ko mobilni signal ni deloval povsod in je bila komunikacija s štabom CZ mogoča le prek radijskih postaj, izkazalo poznavanje delovanja radijskih postaj kot nujno.

VLOGA ČLANIC IN ČLANOV EKIP PRVE POMOČI RKS – OZ ŠKOFJA LOKA

Do konca avgusta 2023, ko so bile potrebe po zagotavljanju pomoči največje, je bilo na dan aktivnih povprečno deset članic in članov ekip prve pomoči RKS – OZ Škofja Loka. Njihove glavne naloge ob poplavih so bile:

- zagotavljanje prve pomoči: večje potrebe po zagotavljanju prve pomoči sicer niso bile izražene, so pa občasno zagotovili prvo pomoč na terenu;
- zagotavljanje materialne pomoči: poplavljenecem so dostavljali pitno vodo, hrano, rehidracijske praške, sanitetni material, čistila in pripomočke za čiščenje ter razkužila, v sodelovanju z Zdravstvenim domom Škofja Loka pa tudi zdravila;
- čustvena podpora: člani ekip so se spoprijemali s stiskami ljudi, od strahu in občutka nemoči v prvih dneh, navdušenja ob prihodu na pomoč številnih prostovoljcev in ob prejemu različnih oblik pomoči do jeze in/ali apatičnosti pri tistih, ki so se začeli zavedati, da ne bodo mogli v celoti povrniti stanja, kakršno je bilo pred poplavi. Spoprijemali so se tudi z osamljenostjo starejših, strahom otrok in občutkom izgube varnosti. To je zahtevalo večjo potrebo po zagotavljanju pogovora, tolažbe in sočustvovanja, zato so se nekatere članice ekip prve pomoči udeležile usposabljanja za zagotavljanje psihosocialne pomoči in skupaj z medicinskimi sestrami ter psihologi do 30. septembra

sodelovale v mobilnih skupinah Nacionalnega inštituta za javno zdravje, da so odkrivale ljudi, ki bi zaradi duševne stiske potrebovali specializirane oblike obravnave, drugi člani ekip prve pomoči pa so opravljali razbremenilne pogovore;

- zapisovanje potreb in nastale škode;
- seznanjanje v ujmi prizadetih ljudi o različnih oblikah pomoči;
- delitev toplih obrokov: v sodelovanju z Vrtcem Škofja Loka so člani ekip popoldne prebivalcem delili tople obroke.

Iz tega je razvidno, da so se naloge članov ekip prve pomoči razširile od zagotavljanja prve medicinske pomoči do celostne čustvene in organizacijske podpore prizadetim v poplavih. Ko so se posledice vodne ujme pokazale v vseh razsežnostih, se je del članov ekip prve pomoči odpravil na pomoč v občini Mozirje in Luče.

Člani ekip prve pomoči so tudi sami občutili strah, ko so se prve dni podajali v neznano v razdejano naravo, in žalost ob videnem. Ko je po nekaj tednih akcijskega vznemirjenja in navdušenja adrenalinsko razpoloženje popustilo, se je začelo obdobje izjemne psihične ter fizične izčrpanosti. Svoje počutje so največkrat opisali kot čustveno prenasičenost, zato je bilo zanje bistveno, da je strokovna služba RKS – OZ Škofja Loka v začetku oktobra 2023 v sodelovanju z RKS za vključene v delo po vodni ujmi organizirala skupinski razbremenilni pogovor, usmerjen v neposredno doživljanje dela in zgodb, s katerimi so se spoprijeli v avgustovskih poplavih. Pristojni na RKS so namreč kmalu zaznali stiske prostovoljcev na terenu, zato so

oblikovali strokovne skupine psihologov, da sta se tudi prostovoljcem na terenu omogočili psihološka podpora in pomoč.

V evalvaciji svojega dela na terenu (slika 6) so člani ekip izpostavili nekatera pozitivna in negativna opažanja. Kot pozitivno so poudarili:

- podporo in razumevanje za odsotnost z delovnega mesta delodajalcev ter bližnjih za odsotnost od doma;
- medsebojno pomoč in sodelovanje v ekipi: zavedanje, da pri delu niso sami, da delujejo v ekipi, v kateri med člani prevladujejo dobri odnosi in na katere se lahko ves čas zanesejo, ter da jih pri delu usmerjajo sodelavci z več izkušnjami. To jim je vplivalo zagon, samozavest in motivacijo;
- logistično podporo strokovne službe RKS – OZ Škofja Loka: to jim je omogočilo večjo učinkovitost pri delu na terenu;
- terensko vozilo Dacia Duster 4 x 4: to je omogočilo lažje premikanje po terenu;
- sodelovanje z drugimi organizacijami: tesno so sodelovali z gasilci, gorsko reševalno službo in drugimi prostovoljnimi organizacijami;
- medčloveško solidarnost: dotaknila se jih je medčloveška solidarnost in kako dobro so ljudje sprejeli njih ter ponujeno pomoč RKS.

Kot zanimivo opažanje so izpostavili tudi, da so breme obvladovanja težkih razmer po poplavih v družinah oziroma gospodinjstvih precej prevzemale ženske z zagotavljanjem čustvene opore bližnjim, organizacijo in oskrbo prostovoljcev, ki so prišli na pomoč, organiziranjem nadaljnje sanacije domov ipd.

Slika 5: Z novim vozilom Dacia Duster 4 x 4 so člani ekip prve pomoči lažje in hitreje prišli do družin ter posameznikov, ki so potrebovali materialno in drugo pomoč. (foto: Š. Mezek)

Figure 5: The new Dacia Duster 4x4 vehicle allowed members of the first aid teams to reach families and individuals who required material and other assistance more easily and quickly. (Photo: Š. Mezek)

Slika 6: Članice ekipe prve pomoči Rdečega križa med posredovanjem ob poplavih v Škofji Loki avgusta 2023 (foto: Š. Mezek)

Figure 6: Members of a Red Cross first aid team responding to the floods in Škofja Loka in August 2023 (Photo: Š. Mezek)

Med negativnimi opažanji so zaznali:

- reševanje težav na terenu: spoprijemali so se s hitro spreminjajočimi se navodili, slabo komunikacijo in tehničnimi težavami. Razlog za slednje so deloma pripisali tudi svojemu slabemu poznavanju delovanja radijskih postaj in pomanjkanju izkušenj pri delu ob naravnih nesrečah večjega obsega;
- izkoriščanje dobrobiti humanitarnih organizacij s strani nekaterih posameznikov, ki v poplavih niso bili pretirano oškodovani.

Hkrati so člani ekip prve pomoči za izboljšavo dela v praksi v prihodnje predlagali:

- dodatna usposabljanja o besedni in nebesedni komunikaciji v kriznih dogodkih;
- sodelovanje z drugimi prostovoljnimi organizacijami pri usposabljanjih o ukrepih v množičnih nesrečah;
- obisk in podrobnejšo seznanitev z delovanjem drugih prostovoljnih organizacij v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami za izboljšanje medsebojnega sodelovanja;
- ustrežnejšo osebno opremo za delo v zahtevnih vremenskih razmerah in na razmočenem terenu, vključno z:
 - visokimi in nepremočljivimi škornji;
 - dežnimi oblačili;
 - daljšimi antenami za radijske postaje;
- nakup manjših torbic za okoli pasu, opremljenih z najnujnejšim za zagotavljanje prve pomoči, saj so obstoječi nahrbtniki za posredovanje, ko v ospredju ni zagotavljanje prve pomoči, preveliki.

SKLEPNE MISLI

Katastrofalne poplave avgusta 2023 so po mesecu skoraj vsakodnevnih neurij razdejele precej Slovenije. Na Škofjeloškem so bili uničeni številni domovi, podjetja, ceste, mostovi in druga infrastruktura. Poleg zelo velike materialne škode so poplave močno zaznamovale tudi družbeno skupnost. Slovenci so se kot že nekajkrat do zdaj povezali v pomoč ljudem kot gasilci in poklicne ter prostovoljske reševalne in druge enote, vključno s Slovensko vojsko. Izkazali so se z izjemnim sočutjem, solidarnostjo in pripravljenostjo za sodelovanje. Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Škofja Loka je s prostovoljci in strokovno službo dejavno sodelovalo pri zagotavljanju pomoči prizadetim ter sooblikovalo podporo, ki je imela globok ter trajen vpliv. Bistvenega pomena pri tem je bilo dobro in usklajeno sodelovanje z reševalnimi ekipami, ki delujejo v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Praktično znanje, ki so ga člani ekip prve pomoči pridobili med zagotavljanjem pomoči prizadetim ob poplavih, jim je utrdilo samozavest in občutek, da opravljajo pomembno poslanstvo. To je treba krepiti. Poleg nenehnega obnavljanja znanja prve pomoči je treba zanje organizirati še več dodatnih usposabljanj, ki bodo temeljila na reševanju simuliranih realnih razmer, in nameniti večji poudarek usposabljanju o prvi psihosocialni pomoči. Hkrati je treba tudi s prostovoljci, ki se na terenu srečujejo s težkimi življenjskimi okoliščinami prizadetih v nesrečah, analizirati opravljeno delo in jim omogočiti razbremenilni pogovor. Kot prvi pomočnik javnim oblastem ob nesrečah bomo v RKS – OZ Škofja Loka tudi v prihodnje poskrbeli predvsem za najbolj ranljive.

Viri in literatura

1. Budna Kodrič, N., 2012. Povodenj v dolini Ločnice 8. avgusta 1924. *Kronika*, 60(1), 113–124.
2. Debeljak, N., Hafner, U., Pintar, P., Pintar, Z., 1995. Septembrsko neurje v Zgornji Selški dolini. *Geografski obzornik*, 44(4), 24–28.
3. Gregorčič, M., 1975. Poplave v Poljanski dolini. *Loški razgledi*, 22(1), 264–271.
4. Jugovec, M., 2023. Vmesno poročilo RKS – OZ Škofja Loka, Vodna ujma 2023. RKS – OZ Škofja Loka.
5. Košir, T., 2005. Rdeči križ: stoletnica prostovoljne dobrodelnosti na Loškem. *Območno združenje RK*, 33–35.
6. Lavrič, A., 2009. Psihosocialna oskrba po nesrečah. *Ujma*, 23, 217–222.
7. Ministrstvo za okolje in prostor, 2019. Predhodna ocena poplavne ogroženosti Republike Slovenije. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NZPO/e56d7a6180/predhodna_ocena_poplavne_ogrozenosti_2019.pdf, 15. 3. 2024.
8. Orožen Adamič, M., Kolbezen, M., 1984. Neurja in poplave Poljanske Sore v letu 1982. *Geografski zbornik*, 23, 307–319.
9. Pipp, P., 1990. Poplava v Škofji Loki. *Loški razgledi*, 37(1), 319–320.
10. Šubic, M., 2016. Po poplavah v Škofji Loki uredili ceste in vodotoke. <https://www.dnevnik.si/1042731059>, 17. 4. 2024.
11. Tušar, P., 2012. Zgodovinska analiza poplav v Sloveniji. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta.
12. Urad za meteorologijo, hidrologijo in oceanografijo, 2023a. Hidrometeorološko poročilo, Nalivi in obilne padavine ter povodenj v Sloveniji med 3. in 8. avgustom 2023. <https://www.gov.si/assets/vlada/Seja-vlade-SZJ/2023/10-2023/SSEUp2.pdf>, 20. 4. 2024.
13. Urad za meteorologijo, hidrologijo in oceanografijo, 2023b. Poročilo o poplavah, Izjemne poplave v Sloveniji med 4. in 8. avgustom 2023. http://rte.arso.gov.si/vode/poro%C4%8Dila%20in%20publikacije/Porocilo_visoke_vode_in_poplave_avg2023.pdf, 20. 4. 2024.
14. Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč. Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16.
15. Zakon o Rdečem križu Slovenije. Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10.